

Μουσική
Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

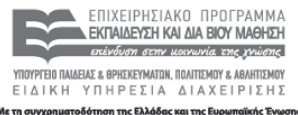
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ:	Κατερίνα Αποστολίδου, Εκπαιδευτικός Μουσικής Χρυσάνθη Ζεπάτου, Εκπαιδευτικός Μουσικής
ΚΡΙΤΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ:	Πάυλος Κάβουρας, Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών Ιωσήφ Παπαδάτος, Συνθέτης, Μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου Στυλιανή Γεωργουλή, Δρ. Μουσικής Παιδαγωγικής, Καθηγήτρια Μουσικής
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ:	Ευαγγελία Μπαζού, Σκιτσογράφος - Εικονογράφος
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:	Γεωργία Ρογάρη, Φιλολόγος
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ:	Γιώργος Σιγάλας, Σύμβουλος Καλλιτεχνικών Μαθημάτων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΥΠΟΕΡΓΟΥ:	Γεωργία Μαρκέα, Δρ. Μουσικής Παιδαγωγικής, Καθηγήτρια Μουσικής
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:	Βιολέττα Κωτσόγιαννη Σοφία Χαραλαμπίδου
ΕΞΩΦΥΛΛΟ:	Γιώργος Ιωάννου, Εικαστικός Καλλιτέχνης
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ:	ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ 

Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ Δημήτριος Βλάχος Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ. Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου	
Πράξη με τίτλο:	«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»
	Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου Γεώργιος Τύπας Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
	Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου Γεώργιος Οικονόμου Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.	

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΜΑΚΕΤΑΣ,
ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΑΛΛΑΓΩΝ ΒΑΣΕΙ ΥΠΟΔΕΙΞΩΝ
ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ,
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ:
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ / Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Κατερίνα Αποστολίδου Χρυσάνθη Ζεπάτου

Μουσική
Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
1. Μουσική: των ανθρώπων τέχνη... ..	7
2. Θέλεις να γίνεις «εξερευνητής» του ήχου;	9
3. Η ένταση του ήχου	10
4. Η πατρίδα τραγουδάει (28η Οκτωβρίου)	11
5. Τα Μαθηματικά... της μουσικής!	13
6. Το μουσικό αλφάβητο	15
7. Μορφή Α Β, Α Β Α και Ρόντο	16
8. Η πατρίδα τραγουδάει (17η Νοεμβρίου)	17
9. Ας «κρατήσουμε» το ρυθμό! (1)	18
10. Πρόβα Συμφωνικής Ορχήστρας	19
11. Νότες... «στοιχηθείτε»!	21
12. Να τα πούμε;	22
13. «Συνήχηση»... παρακαλώ!	23
14. Το βυζαντινό μουσικό αλφαβητάρι	25
15. Η «ταχύτητα» της μουσικής	26
16. Παίζω, κινούμαι και χορεύω με τη μουσική	27
17. Μουσική για όλους	29
18. Θέμα και παραλλαγές	31
19. Ας «κρατήσουμε» το ρυθμό! (2)	32
20. Η πατρίδα τραγουδάει (25η Μαρτίου)	34
21. Ρυθμικό μουσικό «ταξίδι»	36
22. Χριστός Ανέστη	38
23. Οι μουσικές του κόσμου	40
24. Μελωδικά μαστορέματα	43
25. Ας παίξουμε μουσικά παιχνίδια κι ας λύσουμε γρίφους	45

ΠΡΟΛΟΓΟΣ



Αγαπητά μας παιδιά,

Η συναρπαστική περιπέτεια στον κόσμο της μουσικής συνεχίζεται για άλλη μια χρονιά!
Με τα φτερά της μελωδίας και την πνοή του ρυθμού θα ταξιδέψουμε στον χώρο και στον χρόνο.
Θα γνωρίσουμε κοντινές και μακρινές γωνιές του πλανήτη μας!
Θα πετάξουμε ακόμη πιο μακριά, στα όρια του ηλιακού μας συστήματος!
Θα καταδυθούμε στα βάθη της ψυχής μας για να ανακαλύψουμε μικρά διαμάντια,
τις εναισθησίες και τις δημιουργικές μας δυνατότητες!
Θα επικοινωνήσουμε με νέους φίλους!
Με τα χρώματα των ήχων θα φτιάξουμε έναν παγκόσμιο χάρτη!
Μα πάνω απ' όλα, θα παίξουμε το ομορφότερο παιχνίδι, το παιχνίδι της μουσικής.
Καλή διασκέδαση!



Η συγγραφική ομάδα



Ποιες είναι οι μουσικές σου προτιμήσεις;

Διάβασε το ερωτηματολόγιο κι αν έχεις απορίες, ζήτησε τη βοήθεια του εκπαιδευτικού Μουσικής. Στη συνέχεια, συμπλήρωσέ το, αντάλλαξέ το με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου και συζητήστε.

● Ποιο είδος μουσικής ακούς;



- ☐ Μοντέρνα ελληνική (ποπ).
- ☐ Μοντέρνα ξένα (ποπ).
- ☐ Κλασική.
- ☐ Ροκ.
- ☐ Λαϊκό – ρεμπέτικο.
- ☐ Ελληνική δημοτική.
- ☐ Παραδοσιακή μουσική από άλλες χώρες.
- Άλλη:

● Τι κάνεις όταν ακούς μουσική;



- ☐ Χορεύω ή κινούμαι με τον ρυθμό.
- ☐ Τραγουδάω.
- ☐ Κάθομαι ήρεμα και αφήνω τη φαντασία μου να ταξιδεύει.
- ☐ Μιμούμαι τις κινήσεις του τραγουδιστή / της τραγουδίστριας.
- ☐ Συνοδεύω τη μουσική με κάποιο όργανο.
- Άλλο:

● Έχεις παρακολουθήσει ζωντανή μουσική παράσταση, κι αν ναι, τι είδους (ρεσιτάλ, συναυλία, φεστιβάλ, πανηγύρι, πρόγραμμα σε κέντρο διασκέδασης κτλ.);

.....

● Τι θεωρείς σημαντικό σε μια μουσική σύνθεση;



- ☐ Να έχει μελωδία που τραγουδιέται εύκολα.
- ☐ Να έχει καλούς στίχους (αν πρόκειται για τραγούδι).
- ☐ Να έχει έντονο και δυναμικό ρυθμό.
- ☐ Τον τρόπο που συνδυάζονται τα όργανα ή οι φωνές.
- ☐ Την παρουσίαση του κομματιού από τους μουσικούς (πώς είναι ντυμένοι, πώς παίζουν ή κινούνται στη σκηνή κτλ.).
- Άλλο:

Μουσική: των ανθρώπων τέχνη...

- Γιατί θα διάλεγες έναν ψηφιακό δίσκο (σιντί* – CD);



- ☐ Τον ακούν οι φίλοι και οι φίλες μου.
- ☐ Περιέχει ένα κομμάτι που μου αρέσει.
- ☐ Μου τον σύστησε κάποιος μεγαλύτερος (γονείς, δάσκαλος).
- ☐ Τον διαφημίζουν στο ραδιόφωνο ή στην τηλεόραση.
- ☐ Μου άρεσε το βίντεο-κλιπ*.
- ☐ Περιέχει μια γνωστή επιτυχία.
- Άλλο:

- Ποια είναι η πιο συναρπαστική μουσική εμπειρία που είχες;

.....

.....

- Ποιο από τα παρακάτω όργανα σου αρέσει και γιατί;



- ☐ Κλασική κιθάρα.
- ☐ Τουμπελέκι.
- ☐ Φλογέρα.
- ☐ Ντραμς.
- ☐ Πιάνο / Αρμόνιο.
- ☐ Ηλεκτρική κιθάρα.
- ☐ Μπουζούκι.
- Άλλο:



- Γράψε τους τίτλους από δύο μουσικά κομμάτια που προτιμάς κι εξήγησε σύντομα τον λόγο.

.....

.....

.....

- Θα ήθελες να ακούσεις ένα διαφορετικό είδος μουσικής από αυτό που συνηθίζεις ν' ακούς, κι αν ναι, ποιο;



- Αν είχες τη δυνατότητα να γίνεις γνωστός μουσικός, με ποιον θα ήθελες να μοιάζεις και γιατί;

.....

.....

1. «Ηχο...διαδρομές»

Πειραματίσου με τον ήχο που παράγουν διάφορα υλικά και δημιούργησε με τους συμμαθητές σου πρωτότυπες «ηχο...διαδρομές». Συγκεντρώστε διάφορα υλικά στην τάξη (μέταλλο, ξύλο, πλαστικό, γυαλί, χαρτί, ξερά φύλλα, βότσαλα κτλ.) και χωριστείτε σε ομάδες των 6 - 8 ατόμων. Κάθε ομάδα θα πρέπει να δημιουργήσει μια «διαδρομή» από διαφορετικούς ήχους και να «αποδώσει» μουσικά ένα σχέδιο ή μια γραφική παράσταση, που θα φτιάξει πάνω σε ένα μεγάλο κομμάτι χαρτί ή στον πίνακα. Ηχογραφήστε τις «ηχο...διαδρομές» και επιλέξτε την καλύτερη.

2. Η Ηχώ και τα λάθη της

Άκουσε τον εκπαιδευτικό Μουσικής να διαβάζει το κείμενο του **Τζιάνι Ροντάρι «Η Ηχώ και τα λάθη της»**. Φτιάξε κι εσύ μαζί με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου μια μικρή ιστορία, ένα ποίημα ή ένα τραγούδι, όπου θα πρωταγωνιστεί ένα... ηχητικό κύμα.

3. «Ηθοποιός σημαίνει φως»

Πριν από πολλά χρόνια, σε μια θεατρική παράσταση, ένας ηθοποιός κατάρφερε να πει τη φράση **«απόψε το βράδυ»** με 40 διαφορετικούς τρόπους, αλλάζοντας το ηχόχρωμα, την ένταση και τον ρυθμό της ομιλίας του, ώστε οι λέξεις να αποκτούν κάθε φορά διαφορετικό νόημα! Θα ήθελες και συ να δοκιμάσεις κάτι ανάλογο με μία δική σου φράση;

Μπορείς, αν θέλεις, να ηχογραφήσεις τις δοκιμές σου και να τις φέρεις στην τάξη ή να διοργανώσεις με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου ένα θεατρικό αγώνα, όπου νικητής θα αναδειχθεί εκείνος που θα καταφέρει να βρει τις περισσότερες και καλύτερες παραλλαγές της φράσης του.



4. Βγες από τον λαβύρινθο...

Ο «Θησέας» είναι μπερδεμένος στους διαδρόμους ενός «**ηχητικού λαβύρινθου**». Η φωνή της «**Αριάδνης**» θα προσπαθήσει να τον οδηγήσει με ασφάλεια στην έξοδο... Ο «Θησέας» έχει τα μάτια του κλειστά με ένα μαντίλι. Τα παιδιά σκορπίζονται σε διάφορα σημεία της τάξης και παίζουν μουσικά όργανα ή κάνουν ήχους. Η «Αριάδνη» κατευθύνει το «Θησέα» προς την «**έξοδο**», υποδεικνύοντάς του ένα - ένα τα όργανα και τους ήχους που πρέπει να βρει. Καθένας που τον αγγίζει ο «Θησέας» σταματάει να παράγει ήχο, π.χ.:



Θ' ακούσεις δύο έργα κλασικής μουσικής που περιγράφουν – το καθένα με τον δικό του τρόπο – μια καταιγίδα. Μπορείς ν' απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν;

- Άκουσε την «**Καλοκαιρινή καταιγίδα**», από το **Κοντσέρτο*** «**Καλοκαίρι**» για βιολί και ορχήστρα του **Αντόνιο Βιβάλντι**. Το Κοντσέρτο αυτό ανήκει στον κύκλο έργων του συνθέτη που έχει τίτλο «**Τέσσερις εποχές**».

α) Το κομμάτι ξεκινά δυνατά ή σιγά; Ποια ένδειξη δυναμικής θα έβαζες στην αρχή;

.....

β) Τι αισθάνθηκες στην αρχή του έργου;

.....

γ) Το έργο τελειώνει χαρούμενα ή σοβαρά;

.....

δ) Ποια ένδειξη δυναμικής θα έβαζες στο τέλος;

.....

- Άκουσε την «**Καταιγίδα**» από την **Έκτη Συμφωνία*** του **Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν**. Η συμφωνία αυτή ονομάζεται **Ποιμενική**, γιατί περιγράφει τα συναισθήματα του ανθρώπου όταν έρχεται σε επαφή με τη φύση.

α) Το έργο αρχίζει *πιάνο* (*piano*) ή *φόρτε* (*forte*);

.....

β) Αμέσως μετά ακολουθεί *κρεσέντο* (*crescendo*) ή *ντιμινουέντο* (*diminuendo*);

.....

γ) Τι αισθάνθηκες στην αρχή του έργου;

.....

δ) Το μουσικό όργανο που «περιγράφει» τον ήλιο που «βγαίνει» λίγο πριν το τέλος της ακρόασης, είναι έγχορδο, πνευστό ή κρουστό; Παίζει δυνατά ή σιγά; Ποια ένδειξη δυναμικής θα έβαζες;

.....

